
Joseph keek me aan met een zwarte, verwilderde blik in zijn ogen. Hij had geen woord gezegd. Er waren geen woorden in zijn hoofd nu. Een dier, een dier dat wilde vluchten.

Ik ging zitten en legde mijn handen in mijn schoot. Keek naar zijn voeten, die achteruit bij me vandaan schuifelden. Ik hoorde zijn hand tegen de hordeur.

‘Vergeet niet dat ik wil dat je terug komt,’ zei ik toonloos.

De deur opende en sloot, stappen op de veranda, hij was weg. Ik hield mijn handen voor mijn gezicht.

De kinderen waren allemaal wakker. Mijn sterke jongens als vier angstige, zich aan elkaar vasthoudende hoopjes kind op het grote bed, en Daniël met zijn bebloede, kapotte gezicht, met zijn gepijnigde lichaam, languit onderin het stapelbed.

Vier paar vragende ogen op mij gericht, en Daniëls ogen net zo zwart en verwilderd als die van zijn vader.

Ik nam Wicher in mijn armen, klapte zacht op zijn rug, ik strekte me uit en voelde bovenop het stapelbed onder de deken. Benedikte greep mijn vingers vast. Langzaam streefde ik met mijn duim over haar hand, ik drukte Wicher tegen me aan en kustte zijn voorhoofd.

‘Papa is weg,’ zuchtte ik.

Benedikte wilde mijn vingers niet loslaten, en ik stond haar hand te

strelen, mijn rug naar de anderen gekeerd, Daniël vlakbij me, maar buiten mijn zicht. De kinderen moesten weer gaan lachen, Daniël moest weer genezen en vrolijk worden, maar zonder mijn hulp, liefst zonder mijn hulp.

Ik zag Joseph over de savanne lopen, naar de zon toe. Straks zou hij stoppen, zijn sandalen uit doen en achterlaten. Morgen zou ik ze vinden, morgen en alle dagen erna zou ik 's avonds in zijn sandalen op de veranda staan, staren in de richting waarheen hij zijn weg koos.

‘Zit de duivel in papa?’ vroeg Niels achter me, stil en voorzichtig.

‘De duivel bestaat niet,’ zei ik.

Ik durfde niet naar Daniël te kijken. Met mijn ogen dicht legde ik mijn gezicht tegen hem aan, en mijn vingers langs zijn voorhoofd, langs de rand van zijn kroesende haar ontweken de schrammen, de builen, de pleisters. Maar hij was te warm, hij lag te stil, en ik rook zijn wonden, bloed, alcohol, gaas. Hansaplast. Ik rook elke trap, elke duw, iedere vuistslag die zijn lijf had geïncasseerd. Iedere centimeter zand en kiezels waar het doorheen gesleept was, tegen geveld was, tegenaan geslagen was.

Huilen kon ik niet. Niet voor mijn zoon en niet voor mijn man.

Ik voelde de baby in mijn buik bewegen, voor het eerst.

‘Komt papa vandaag terug?’ vroeg Niels de volgende dag tijdens het ontbijt.

Ik veegde de pap weg van Wichers mond en hield hem een nieuwe lepel voor. Hij lachte terwijl hij hapte.

‘Nee,’ zei ik.

‘Komt hij morgen dan terug?’

Ik raapte de lepel die Folke had laten vallen op van de grond en stond op om hem af te spoelen. Wicher worstelde in mijn arm.

‘Wah,’ zei hij, met zijn hand naar de kraan uitgestrekt. Ik spetterde druppels in zijn gezicht en hij schaterde, vrolijk, onbezorgd.

‘Papa komt voorlopig niet terug,’ zei ik, legde de lepel in Folkes kom.

‘Hoe lang is dat?’

Niels keek me lang aan, nadat ik mijn schouders had opgehaald. ‘Mama, denk jij dat papa niet terug komt, omdat hij nog boos is?’ vroeg hij.

‘Papa was niet boos,’ zei ik en stapelde Wichers leeggelepelde kom in die van Folke en die van Benedikte.

‘Hij was wél boos,’ snauwde Thijmme en wierp zijn kom stuitend over de tafel naar me toe. De kom viel op de grond en tolde naar de deur. Thijmme zakte onderuit op zijn stoel en liet zijn lepel tegen de tafel kleppen.

‘Komt papa niet terug, omdat hij bang is dan, Mama?’ vroeg Niels onverstoord verder.

‘Hou je kop,’ schoot Thijmme uit, met een trap tegen Niels’ stoel. Hij ontweek mijn vermanende blik.

Niels schoof zijn stoel opzij en zonder een moment op zijn broer te reageren, bleef hij me vragend aankijken. Ik pakte zijn kom aan.

‘Niels, ik weet niet wat papa dacht en denkt, en ik weet niet wanneer hij terug komt, en ik weet ook niet waarom hij Daniël zoveel pijn gedaan heeft. Probeer er niet aan te denken. We moeten gewoon wachten tot hij terug komt en wachten wat hij dan gaat zeggen. Je moet er gewoon niet aan denken,’ zei ik, wrijvend met mijn wijsvinger langs mijn wenkbrauw.

Thijmme stond op en liep naar de deur. ‘Als hij terug komt, schop ik hem verrot,’ zei hij, trok met een ruk de hordeur open en stampte de veranda af.

De hordeur sloeg rammelend tegen het aanrecht, Thijmmes kom stuitte over de grond terug en tikte tegen mijn stoelpoot. Wichter keerde zich om en sloeg zijn armpjes om mijn nek. Benedikte struikelde naar me toe, klom op mijn schoot en begon te huilen.

Ik ging niet naar mijn werk. Ik knuffelde Benedikte op de veranda en keek mijn kinderen na, terwijl ze tussen mijn fuchsia's door en over het pleintje naar de overkant, naar het schoolgebouwtje liepen.

Vier jonge, slanke, zwarte kinderen. Niels keek om en ik zwaaide naar hem.

Prosper stond in de deuropening van het schooltje en knikte naar me. Ze stak haar duim op. Ik plukte een uitgebloeide bloem uit een fuchsia en ging naar binnen.

In de keuken maakte ik koele frambozensiroop voor Daniël, en een teiltje met lauw water om hem te gaan wassen. Ik gaf Wichter een nat washandje in zijn knuistjes en keek toe hoe hij het in zijn mond stopte en begon te zuigen. Hij mummelde naar me, liet het washandje uit zijn mond vallen om naar me te lachen.

‘Bah, bah!’ spuugde hij trots.

Er ging een windvlaag door het huis. Een van de ruiten aan de achterkant klapperde en vloog wijd open.

Even nam ik Wichers voetje vast, drukte het washandje terug in zijn handjes en daarna klom ik de steile trap op naar de slaapzolder van de kinderen. Bijna boven wankelde ik. Een warme, bedompte geur kwam me

tegemoet. Ik leunde tegen de muur, voor ik naar de slaapkamer liep en met mijn voet de deur open wrikte.

Daniël lag bloed op de grond te hoesten.

Ik verstijfde, met het glas en het teiltje in mijn handen.

Het schemerde, toen we bij het streekhospitaal aankwamen. Daniël lag bewusteloos tegen me aan. Hij had geschreeuwd, bij iedere hobbel in de weg, maar hij was stil geworden. Ik gaf hem aan de zusters en ging op een bank in de gang zitten.

Ik zette mijn voeten naast mijn slippers op de koele tegelvloer. Het tl-licht boven me knipperde, een zwakke, stervende paarse gloed. Mijn handen trilden.

's Nachts vlogen we met Flying Doctors naar Nairobi.

Ik zette me schrap tegen de herinneringen, maar ze kwamen niet.